

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA ŠKOLNÍHO METODIKA RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

2022/2023

Úvod

Školní rok 2022/2023 se v oblasti prevence opíral o *Minimální preventivní program, Školní preventivní strategii na rok 2020 – 2025, Program proti šikanování 2020 - 2025, Program proti záškoláctví, Pravidla pro děti k bezpečnému užívání internetu, Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek, Řešení případů souvisejících s krádežemi a vandalismem a Strategii předcházení školní neúspěšnosti*. Cílem bylo zajistit žákům vhodné prostředí pro jejich vývoj a vzdělávání, takže mimo jiné eliminovat projevy agresivního chování, zajistit dostatečnou komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci dětí, poskytnout žákům v rámci vzdělávacího procesu množství informací týkajících se např. návykových látek, sexuálního života, mezilidských vztahů a dalších dílčích oblastí. Prioritou se však v uplynulém roce staly oblasti týkající se především sociálních vztahů mezi žáky a duševního zdraví.

Prevenici na škole zaštitilo *Školní poradenské pracoviště* scházející se pravidelně jednou za měsíc ve složení: ředitelka školy, výchovný poradce, kariérový poradce, metodik rizikového chování, poradce pro I. stupeň a školní psycholog. ŠPP projednávalo problémové chování žáků či jejich nedostatečný prospěch, plánovalo školní akce a také hodnotilo akce již realizované. Pravidelně o svém fungování informovalo členy pedagogického sboru formou zápisů. Neopomenutelnou součástí byla spolupráce se sociálním odborem města Bohumína, která přispěla k efektivnímu řešení problémových žáků.

Druhým rokem jsme pokračovali se začleňováním žáků s odlišným mateřským jazykem. Pro přicházející děti z Ukrajiny jsme využívali metodické příručky, tipy a inspirace z webových portálů (www.csi.cz, www.ucitelnice.cz, www.npi.cz, www.edu.ceskatelevize.cz, apod.). Základním úkolem byla adaptace přichodících dětí na jiné prostředí a nové spolužáky, neméně důležité bylo pracovat s jazykovou bariérou. Děti OMJ byly žáky naší školy převážně v řádech týdnů, max. měsíců.

Projektové dny, besedy a jiné aktivity

V září 2022 byl vytvořen nový *Minimální preventivní program* obsahující legislativní oporu, oblasti sociálně patologických jevů, kterým se škola věnuje, cíle, organizace, se kterými škola spolupracuje, plán činností a především plánované besedy, projektové dny a další aktivity. V neposlední řadě jsou v programu zastoupeny také volnočasové aktivity nabízené naší školou.

Rovněž v prvním měsíci nového školního roku třídní učitelé pracovali s adaptací žáků, nejčastěji formou třídnických hodin, diskuzí se školním psychologem, začleňováním aktivit zaměřených na stmelení kolektivu, vzájemné poznávání, nastavení pravidel a vzájemného respektování. U tříd, kde se začaly projevovat narušené sociální vazby, problémové chování žáků, jsme naplánovali sociometrické šetření s cílem získat co nejvíce podkladů, díky kterým bylo následně možné nastavit následující postup, jak s kolektivem pracovat. V části tříd bylo dotazníkové šetření provedeno již opakovaně, proto bylo možné s odstupem času v těchto třídách provést srovnání, jak se daný kolektiv posunul a které metody se staly účinnými či naopak.

V rozmezí března a dubna proběhlo sociometrické šetření ve třídách 5. A, 6. A, 7. A a 8. A ve spolupráci s okresní metodičkou prevence. Pro následnou práci s třídami byl důležitý výsledek – kladné hodnocení atmosféry a pocitu bezpečí žáků ve školním prostředí, PP získali důležité informace ohledně třídní hierarchie a vysvětlení důvodů, proč se u některých žáků objevuje či může objevovat problémové chování (viz Vyhodnocení sociometrického šetření). Výsledky a doporučení byly TU předány a prodiskutovány s okresní metodičkou za přítomnosti školního metodika prevence.

Mezi pobytové akce uplynulého školního roku patřil *Adaptační pobyt pro 6. třídu*, který proběhl ve dnech 19. – 23. září 2022 na chatě Hrádek v Hrádku ve Slezsku. Zodpovědnými osobami byl školní psycholog a třídní učitelka 6. třídy.

Hlavním nástrojem práce třídních učitelů se svými třídami se staly třídnické hodiny. Opět bylo staveno, že za školní rok proběhne minimálně pět setkání zaměřených na preventivní aktivity dle aktuální potřeby či dle zaměření v jednotlivých ročnících. Třídnické hodiny probíhaly nad rámec časové dotace, někteří pedagogové volili setkání v ranních hodinách, jiní volili odpolední čas, kdy využívali i jiné prostředí než samotné prostory školy. Vybrané aktivity pak byly zaznamenány do formuláře *Výkaz preventivních aktivit*. Nejčastěji řešenými tématy ve třídách byly vzájemné vztahy, agresivní chování, zvládání emocí, upevňování spolupráce, adaptace a motivace žáků, návykové látky, nelátkové závislosti či nebezpečí kyberprostoru. Během roku byly třídním učitelům pravidelně zasílány náměty a inspirace nejen do třídnických hodin, ale obecně pro práci s třídou (Předvánoční zamyšlenky z dílny Dobronautů, Bezpečné chování na internetu pro kluky i pro holky, www.sebevrazdy.cz, záznam ze 7. odborné konference na téma sebepoškozování a sebevraždy dětí a mladistvých).

Jednorázové aktivity:

- 25. 10. 2022 – *Alkoholismus*, 9. A beseda v K3
- 4. 11. 2022 – projekt *Kapuce od mikiny*, 8. A literární beseda s preventivní tematikou + nové materiály
- 13. 1. – 14. 1. 2023 – *Prezidentské volby* – celoškolní projekt napříč třídami zaměřený na čtenářskou a finanční gramotnost
- 17. 2. 2023 *Valentýnský ples* – ŽP
- březen – duben 2023 – *Dotazníkové šetření sociometrie*, 5. – 8. třída
- březen 2023 – besedy s MěP Bohumín pro třídy 2. stupně
- 3. 4. – 5. 4. + 11. 4. – 12. 4. 2023 – *Nalejvárna*, 9. A – intenzivní příprava na přijímací zkoušky na SŠ
- 15. 5. 2023 – *Abstinent*, 9. A
- červen 2023 – besedy s MěP Bohumín, pro žáky 1. stupně
- 2. 6. 2023 – *Den zdraví + Den dětí*
- 13. 6. 2023 *Komenský, příběh lidskosti*, 7. A

- 13. 6. 2023 *Sex, AIDS a vztahy* 9. A
- 21. 6. 2023 *Podpora zdraví v rodinách SZÚ*, 3. +4. třída

Ve spolupráci s *Uníí rodičů* dále proběhly akce *Mikulášská nadílka*, *Večerní plavání*, *Den dětí* a *Slavnostní vyřazení žáků 9. tříd*.

Rizikové chování

Řešené rizikové chování žáků metodikem prevence:

- posměch, urážky
- slovní napadání
- fyzické potyčky
- sebepoškozování
- pořizování video záznamů
- návykové látky (lyfty, elektronická cigareta)
- problémy s příjmem potravy
- přítomnost nebezpečného předmětu ve škole (nůž)

Mezi nové jevy, které se v uplynulém roce objevily, se zařadily:

- sebepoškozování u více žákyň
- přítomnost nebezpečného předmětu ve škole

Řešené rizikové chování třídními učiteli:

- špatné vztahy mezi žáky
- případy opakovaného psychického i fyzického ubližování
- rizikové sexuální chování a nevhodné projevy sexuality
- zanedbání, zneužívání či týrání dětí
- podezření na skryté záškoláctví
- užívání tabáku
- vyloučení jedinců z kolektivu
- případy využití el. zařízení k opakovanému záměrnému psychickému ubližování

- slovní útoky na pracovníky školy
- poruchy příjmu potravy
- sebepoškozování
- kriminální přestupky
- závislostní chování pro nelátkové závislosti

Spolupráce

Škola spolupracovala s těmito institucemi:

- OSPOD
- okresní metodička Mgr. Michaela Skřížalová
- krajská metodička Mgr. Andrea Matějková
- Městská policie Bohumín
- PPP Karviná
- K3
- Městská knihovna
- NNTB – Nenech to být
- Státní zdravotní ústav
- Křesťanská akademie mladých
- Pracovní skupina děti, mládež a rodina

Pomůcky

Během roku se tradičně využívaly digitální učební materiály vytvořené pro výchovu ke zdraví. Velkou pomocí byly rovněž učebnice od nakladatelství Fraus *Výchova ke zdraví* a dalším velkým zdrojem materiálů byl internet, a to především (www.zachranny-kruh.cz, www.besip.cz, www.prevence-info.cz, www.e-bezpeci.cz, www.in-generation.com, www.linkabezpeci.cz, www.msmt.cz a další). Inspirativní články a nápady na aktivity pro třídnické hodiny jsme čerpali z časopisu *Prevence*, *Moderní vyučování* a *Třídní učitel*.

V rámci projektu *Pomáháme školám úspěchu* byly objednány knihy do Žákovské knihovny vhodné k diskuzím nad tématy spadající do oblasti prevence (viz seznam knih). Rovněž z projektu Kapuce od mikiny škola obdržela materiály v podobě knih a metodických příruček.

Školní neúspěšnost

S žáky, kteří jsou ohrožení rizikem školní neúspěšnosti, je pracováno dle dokumentu Strategie předcházení školní neúspěšnosti.

Vyhodnocení podkladů k řešení školní neúspěšnosti za 1. a 2. pololetí:

1. pololetí 2022/2023					
stupeň	třída	poskytnutá podpůrná opatření	doučování	vysoká absence	pohovory s rodiči
I.	PT	0	0	0	0
	1. A	0	10	1	2
	2. A	0	5	0	0
	3. A	2	4	0	1
	4. A	4	3	2	7
	5. A	0	3	0	0
II.	6. A	0	2	0	1
	7. A	0	0	3	20
	8. A	0	0	0	4
	9. A	0	0	1	3
celkem		6	27	7	38

2. pololetí 2022/2023					
stupeň	třída	poskytnutá podpůrná opatření	doučování	vysoká absence	pohovory s rodiči
I.	PT	-	-	-	-
	1. A	-	10	1	-
	2. A	-	4	-	-
	3. A	-	-	-	-
	4. A	2	4	2	4
	5. A	-	4	-	-
II.	6. A	-	3	-	3
	7. A	1	-	-	20
	8. A	-	-	-	-
	9. A	-	-	2	1
celkem		3	25	5	28

Ve spolupráci s výchovným a kariérovým poradcem byly využity Plány pedagogické podpory pro žáky, kteří byli ohroženi školním neúspěchem.

Ve spolupráci s OSPOD Bohumín a následně Pracovní skupinou pro děti, mládež a rodinu byla vykomunikována podpora organizace Adra, která od následujícího školního roku zastřeší doučování dětí se zdravotními obtížemi.

Závěr

Ve školním roce 2022/2023 dle stanovených cílů z *Minimálního preventivního programu* jsme se zaměřili na:

- spolupráci školního metodika rizikového chování a vyučujících výchovy ke zdraví a výchovy k občanství – hodiny věnované problematice kyberprostoru, sebepoškozování, šikany, návykových látek, kriminality a hlavně vzájemných vztahů žáků – sdílení vhodných materiálů a inspirací,
- spolupráci ŠMP se všemi TU v oblasti plánování a obsahu třídnických hodin – sdílení vhodných materiálů a inspirací,
- spolupráci ŠMP s pedagogickými pracovníky při řešení problematických situací a při jednání se zákonnými zástupci – konzultace či přímá účast na setkáních se ZZ,

- pravidelnou informovanost o novinkách, zajímavostech či probíhajících projektech ze strany ŠMP směrem k pedagogům – pravidelné sdílení informací o novinkách (ze strany okresní metodičky pravidelné zasílání všeho zajímavého),
- zařazování témat besed dle aktuální nabídky a potřeby – využívání ověřených organizací dle potřeb jednotlivých tříd,
- obohacování výuky realizací vhodných projektů – celoškolní projekt napříč ročníky Volba prezidenta, Den zdraví, Čtenářský festival,
- spolupráci s Policií ČR a Městskou policií Bohumín a dalšími osvědčenými organizacemi – besedy s MěP proběhly na 1. i 2. stupni,
- zapojení rodičů do aktivit pořádaných školou – snaha realizovat akce tohoto typu pod záštitou Unie rodičů, Rodičovské kavárničky,
- začlenění prevence jako neoddělitelné součástí výuky – prevenci se nevěnuje pouze školní metodik ve svých aktivitách, ale především TU a následně také ostatní PP (třídnické hodiny, besedy, výlety, exkurze).

Cíle a zaměření, které jsme si v úvodu školního roku stanovili, byly naplněny. Dotazníková šetření a další podklady z pohovorů budou následně využity k nastavení cílů a směřování v následujícím období.

V Bohumíně 31. srpna 2023

Mgr. Michaela Tomicová